

גליון

מעיונא דמלכא

שיעורי הקדמה ללימוד
תורת החסידות
מב"ק מו"ד אדמו"ר שליט"א

יו"ל ע"י
מכון 'שפה ברודה'
דחסידי קאסוב

**כל הוצאות
עדיבת זהו"ל של הגליון**

נתנדב ע"י

ידידינו היקר שבמקרים
דודף צדקה וחסד בכל מאדו זהונו
בונה ומקים עולמות של תורה וחסד
איש האשכולות העושה גדולות

הרוצה בעילום שמו

לע"נ

הרה"ח מו"ה מרדכי ב"ר חיים אריה ע"ה
וזוגתו מרת טויבא רבקה בת ר' יעקב יואל ע"ה

הרה"ח מו"ה שלום נחמן ב"ר חיים ע"ה
וזוגתו מרת דבורה בת ר' משה אהרן ע"ה

והרה"ח מו"ה חיים אליהו ב"ר זאב ע"ה
וזוגתו מרת שיינדל בת ר' אלעזר ליפא ע"ה

זכות הפצת מעיינותיו של אור שבעת הימים מרן הבעל שם הק'
ותלמידיו ז"ע, יגן בעדיו שירוזה רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח ושיתברך בכל
מעשי ידיו בשפע ברכה, והצלחה בכל עסקיו, וימצא חן וחסד
בעיני אלקים ואנשים בכל הפציו, מתוך עושר
ואושר שלות הנפש והרחבת
הרעת כל ימי חייו

**כל הזכויות שמורות
לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע**

ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל toraskosov@gmail.com

נערך ונסדר ע"י:

ישר
Publishing & Production
718.484.2189

יסודות זהקדמות ללימוד ספרי החסידות

שורש התענוג על ידי כפיית הרע

התענוג במדום מעבודתנו מקורו מהיצר הרע ולא
מן הצד הטוב

במגילת ספר שלפנינו, נפסע פסיעה קטנה להזהיר כזוהר הרקיע את אחד מהיסודות הגדולים שהזריח המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע ותלמידיו אחריו בכרם בית ישראל, כפי שימצאם המעיין מפוזרים בין בתרי ספריהם, שמצד אחד יש בו עומק - עמוק עמוק מי ימצאנו, ולצד שני הוא נוסך חיזוק וקירוב לכל הלוחם מלחמת קודש עם יצרו. ונביא את הדברים על פי הכתוב בספר הקדוש 'אורח לחיים' להרה"ק רבי אברהם חיים מזלאטשוב זי"ע מתלמידיו המובהקים של המגיד זי"ע^א. ונאריך בהם להחיות נפשות נכאבות, עדי יכנסו הדברים ללב בעזרת ה'.

ההגדרה הקצרה השגורה בלשונות הספרים אותה נברר היום, הוא המשפט שיש לו סמך ב'זוהר הקדוש' (ח"א קלח.) 'אלמלא יצר הרע חדותא דשמעתתא לא הוי'. שהיצר הרע הוא זה שמופקד על מקור התענוג ולא היצר הטוב כפי שהדעת נוטה. המגיד הגדול זי"ע מייסד

א. די יהיה לעיין בהסכמות שבראש הספר לראות מעלתו של האי גברא רבה, כפי שהעידו עליו בחותמו: הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע, המגיד הק' מקאז'ניץ זי"ע, הרה"ק מלובלין זי"ע, הרה"ק מאפטא זי"ע, הרה"ק רבי מרדכי מקעמניץ זי"ע, הגה"ק בעל ה'ישועות יעקב' זי"ע ועוד מגדולי עולם.

בתוקף את הנאמר, על פי דברי הגמרא במסכת קידושין שם שנינו (ל): ש'הקב"ה אמר להם לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, אם אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמסרים בידו, ואם אין אתם עוסקין בתורה - אתם נמסרים בידו'. שיש להבין, מדוע את התורה שהיא חשובה מכל, דימה לתבלין שבא רק להמתיק ולערב לחיך את טעם הבשר, ואילו את היצר שהוא טפל בעולם, המשיל לבשר עצמו שהוא העיקר שלשמו באה התבלין, וסברת הדין נותנת לומר איפכא. ופירש הוא ז"ל שאכן כן הם הדברים, שדווקא החלק העיקרי - הבשר שייך ליצר הרע, ואילו התבלין שהוא הטפל - הוא זה ששייך לחלק הטוב, 'שהיצר הרע הוא העיקר, וצריך האדם לעבוד השי"ת בהתלהבות הנמשך מיצר הרע'.² ונרחיב היום במשמעות הדברים.

אף הוא ממשיך לחזק תימוכין לכך שהתענוג מקורו מ'אותנו צד', ואומר: ש'זהו פירוש מה שאמרו רבותינו ז"ל במסכת יומא דף סט (ע"ב) כשמסרו בידם יצרא דעבירה, 'אפילו ביעתא בת יומא לא אשתכח'. דהנה, יש עיתים שהם מוכנים מעצמם לעבודת השי"ת, כגון בשבתות וימים טובים בלי הכנת אדם, וביעתא לשון ביעותא לשון תפלה (ישעיה כא יב וברשי

שימסור בידם גם את יצרא של גלוי עריות ונתקבלה תפלתם. אמר להם הנביא: ראו שלא להורגו ממש כפי שעשיתם ביצרא דעבודה זרה, שאם כן לא יתרבה העולם מחמת ביטול התאוה ויבוא להיבטל. ממשיכה הגמרא, הלכו וכבשו את יצרא דעריות ג' ימים, ונוכחו לראות שאכן באותם ימים אפילו התרנגולת לא הטילה ביצים, הבינו החכמים שאכן צדקו דברי הנביא, הלכו ורק החלישו את כוחה ולא ביטלוה לגמרי. עד כאן תמצית הדברים.

ב. ודברים אלו יתפרשו להלן בטוב טעם, ועליו יסוב כל השיעור אשר לפנינו.

ג. המעשה כפי שמובא שם, כשעלו עזרא ונחמיה עם בני ישראל מגלות בבל, נוכחו לראות כי הגולים ושארית הפליטה ירדו מאד במדרגתם מחמת היצר שבהם במ לעבוד עבודה זרה. עמד עזרא והתפלל אל ה' שימסר בידו היצר הרע של עבודה זרה, ואכן מסרו ה' בידו. ראו אנשי כנסת הגדולה כי הזמן הינו שעת רחמים ועת רצון, ובקשו מהשי"ת

ד"ה אס). ורוצה לומר, [ש-]כשמסרו בידם יצרא דעבירה, לא היה להם התלהבות כלל, ואף תפילות שהם בשבתות וימים טובים שהקדושה באה מלמעלה והם מוכנים מעצמם. וזהו 'ביעותא בת יומא' - שהיום גרם, 'לא אשתכח' - מפני שלא היו להם שום התלהבות כלל. ונמצא באמת שהיצר הרע הוא העיקר שיקח התלהבות היצר לעבודת השי"ת, והתורה הוא המורה דרך, ובאמת כמו תבלין'. עד כאן דברי המגיד.

ה'אודה לחיים' מהלך לפרש על פי זה את דברי ה' על אדם קדמאה 'לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו' (בראשית ב יח). שכשברא השי"ת את האדם בצלם אלהים לא היה נחסר לו כל טוב, והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין (סנהדרין נט.), עד שאורו היה מבהיק באור גדול מסוף העולם ועד סופו (זוהר הקדוש ח"ג קיז.), אולם דווקא מצד זה שהיה כל כך בדמות אלהים מופרש מכל רע, ראה השי"ת שהוא אינו מתלהב ומשתוקק לקשר את כל מעשיו שיהיה להם שייכות אל ה', עבודה המכונה 'טוב' (ראה זוהר הקדוש ח"ג כא.), כיון שהוא חי במעלה מרוממת כסדר כמלאכי מרום ואינו יודע דבר חוץ לזה. מה עשה, תיקן לו 'עזר כנגדו' יצרו הרע, שיעורר אצלו תאוה ותשוקה לדברים גשמיים, שבאמצעותה יבוא לתשוקה לקשר הכל לגבוה, ואז יעלה תענוג מאין כמוהו לבוראו. וכלשונו: 'זוה פירוש' לא טוב היות האדם לבדו' - ש'לא יוכל האדם לקשר עצמו, 'היות אדם לבדו' בלי יצרא דעבירה ואין לו שום התלהבות כלל, 'אעשה לו עזר', רוצה לומר, אתן לו יצר הרע שיהא לו 'עזר כנגדו', שהיצר הרע שיהיה לו כנגדו, וזהו על ידי בריאת חוה ויודע לו יצרא דעבירה, ויהיה לו התלהבות ויוכל לעבוד השי"ת בהתקשרות בכל מעשיו'. ומעתה ואילך ניגש לפרש כוונת הענין.

כוונת ה' בכריאה ודרך העבודה

להבנת הענין נשוב אל הראשונות לדברנו האמורים בפרקים הקודמים, שם הצענו דברים הבלולים מכתבי המקובלים ובתוספת חיות כפי שביארום בספרי חסידות.

בשעה שעלה ברצונו הפשוט לברוא עולם גשמי ורוחני כאחד, לא היתה מציאות להטביע רוחניות כמו שהיא בתחתונים, מחמת שקדושתו יתברך גדולה מאד עד שהגשמיות אינה יכולה לעמוד עמה בשווה. על כן, כיון שהתאווה שיהיה לו דירה בתחתונים (תנחומא פרשת נשא טז) דייקא, הוצרך השי"ת כביכול לירד ולהשפיל עצמו בדרגה אחר דרגה, כדי שתיווצר מציאות של אלוקות רוחנית בתוך עולם המעשה הגשמי. והוא הנקרא בכתבי המקובלים 'צמצום אחר צמצום'. היינו, שהשי"ת ירד ממקום גובהו בשמים ממעל בחינת 'אין', שהדרגה של התגלות אלוקית הוא מאיר באור גדול כל כך עדי שמבלתי יכולת לגשמיות ליהתפס שם עד שצמצם עצמו כביכול בדרגה שיכל להגיע ולשכון גם בעולם הזה שהוא גשמי, ולגרום להתהוות אלוקות של 'אין' בתוך היש' של העולם (ראה כל זה בעץ חיים שער א ענף א-ב). ומאז שנברא העולם ועד הנה, תפקידו של כל יצור נברא, להעלות את היש' של העולם לבחינת ה'אין' שלמעלה. ובזה שהאדם לומד תורה ומקיים מצות כאשר צוה ה' בעולמו - עולם היש', אזי אפילו שהלימוד ומעשה המצוה שלו הם גשמיים אפשר לו לקשר את עצמו על ידה לאלוקותו ית"ש - בחי' ה'אין'. והוא על דרך המבואר בספרים הקדושים (עיין בתניא קדישא, ליקוטי אמרים פרק ד' ועוד) שהלומד סוגיות 'שור שנגח את הפרה', הריהו נוגע באלוקות ממש, היות והתורה והמצוות הרי הם עצם חכמתו ורצונו של הקב"ה, רק היות ואי אפשר לנו ברואים גשמיים להשיג חכמתו ורצונו כמו שהוא באמת למעלה, צמצם הקב"ה רצונו מחשבתו וחכמתו בתורה הקדושה ובתרי"ג מצותיה בהשתלשלות ממדריגה למדריגה עד שרצונו יתברך נתלבשה בדברים הגשמיים הנראים כ'יש', כדי שאנו קרוצי חומר נוכל להשיג, ועל ידי שאנו לומדים ומעמיקים את עצמינו ב'יש' הלז, אנו מדביקים עצמינו בחכמתו ומחשבתו של הקב"ה ממש, ונמצא כשאנו לומדים מעמיקים ומשיגים בתורתנו כפי שהוא ניתנה לנו, הרי אנו נדבקים לשכלו ופנימיות מחשבתו של הקב"ה בתורה הזו כפי שהיא נלמדת בעולמות העליונים מבלי צמצום.

וכן הוא גם בקיום המצות, שהרי המצות שאנו עושים כאן בעולמו, הם כולם רמזים למצות שהשי"ת מקיימם למעלה. והנה אף שהם

ה - שורש התענוג על ידי כפיית הרע -

ודאי גבוהים ממה שאנו עושים כאן ואין לנו בהם שום השגה, ודרך דוגמא נתפוס מה שאמרו (ברכות ה) שהקב"ה מניח תפלין, שאין צריך להרחיב שאין זה כפשוטו שיש לו יתברך רצועות של עור כמו שלנו והוא מניחן על זרועו ועל ראשו. מכל מקום על ידי הנחת תפלין שלנו ב'יש' הגשמי, אנו מדבקים עצמינו בהתפילין דמרי עלמא שהם בדרגת 'אין', וכן הוא בכל מצות ה', שעל ידי עשייתם באמצעות ה'יש', אנו נקשרים לשורשה למעלה בבחי' ה'אין' קודם שהצטמצם בזה העולם. וזה כל עיקר עבודת האדם בהאי עלמא, לקחת את עולם ה'יש' שבו הוא נמצא, ולקשרו בקשר של קיימא להשיבו אל אביו שבשמים אל מדת ה'אין'.

אמנם, עדיין החילוק בין ה'אין' – הבורא ברוך הוא, ל'יש' – האדם בעולם הזה וכל הבריאה כולה, הוא גבוה יותר ממרחק מזרח ממערב, כי ה'אין' – מחשבתו של הקב"ה הוא הדבר הנעלה ביותר שקיים בכל העולמות, 'עילאה ורישא דכולא' (זוהר הקדוש ח"ג ה), והוא יתברך 'ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, וכולא קמיה כלא ממש חשיב' (לשון התניא ליקוטי אמרים פרק מג). ולעומת זה, האדם יודע את מקומו ומעלתו הנבזית שהוא משל כחרס הנשבר ונמשך אחר תאוות בהמיות. וקשה לומר ששני אלו חיים יחדיו, משל למה הדבר דומה, לשידוך של עילוי גדול יחד עם שוטה כהלכה, שאין ביכולת שיהיה להם איזה דבר משותף ביניהם, וברור לכל כי לא יוכלו להתקיים יחדיו זמן רב. וכמו כן כביכול היה צריך להיות בין השי"ת המרום מכל לבין בריותיו הפחותים בעולם. אולם אנו רואים כי אין הדברים כן, אלא אף שהשי"ת גבוה עד מאד ואנו שפלים לעומתו, ביכולת האדם לקיים 'ולדבקה בו' (דברים יא כב) שתהיה לו שייכות אליו יתברך להתדבק לקונו בדביקות נפלאה. וגם העולם הזה למרות עכירותו, יש לו חיות תמידות מהשי"ת המחיהו בכל רגע. ועל כרחך שיש איזה תפיסה ואחיזה בין שני הצדדים.

ומשום זה מבארים הספרים הקדושים, שהחיבור בין הדבקים הוא מחמת שעשה ה' דבר המכונה 'מעביר', שהוא 'ניצוץ קטן

מאד^ד, הממוצע ומורכב משניהם מהרוחני והגשמי, שביכולתו לקבץ את שני החלקים יחד את חלק ה'אין' במדרגה הנמוכה ביותר יחד עם חלק ה'יש' הגובה ביותר, וכך לגרום ל'יש' להידבק ב'אין'. וכלפי האדם הניצוץ הזה המחבר בין האדם השפל לה' המרומום הוא חלק הרוח שבאדם, שהנשמה שבמח היא חלק אלוה ממעל אשר ממרום חוצבה – 'נשמה שנתת בי טהורה היא', וכנגד זה הוא הגוף שמושך את האדם לילך אחר שרירות הלב ולהתנהג כבהמה, והרוח הוא הפְּמִצֵּעַ בין שניהם להפוך את ה'יש' העומד בדרגה הגבוהה ביותר, שיהיה כ'אין' הנמוך ביותר ששייך, בכח הרצון והתשוקה להעלות הכל לגבוה.

עד כמה שמבטלים את נקודת ה'יש' לנקודת ה'אין' מעלים נחת רוח להשי"ת

אכן, דבר זה עצמו אומר דרשנו, מאי טעמא יצר ה' את עולם ה'יש' הזה ומבקש שנזכרהו, הכלום חסר דבר מה במרום שהשי"ת צריך אנשים המועדים לחטא ועון שיעבדוהו, והא ניחא אם היינו כולם במדרגתם של צדיקי עולם שזכרו את השי"ת בכל רגע, היה טעם לומר שהיא הנותנת שאנו אהובים לפני ה' והוא חפץ במעשינו, אבל אנו פְּעֻנֵינוּ והנמשכים אחר כל שטות ותאוה מטופשת, העוד לנו חלק ונחלה עם אבינו שבשמים ששייך לומר שעשה למעננו את כל העולם אשר לפנינו.

מהדש המגיד זי"ע ואיתו עמו מצוקי תבל אחרים עומק חדש בתענוג שמביאים היצורים להקב"ה, שלא זו בלבד שהשי"ת רוצה בנו במצבינו החומרי והירוד על אף שמלאכי צבאות מזוככים מאיתנו, אלא

דקה, ובניצוץ זה הנקרא יחידה יש בו שורש וכולל כל ארבע בחינות 'נפש' רוח' 'נשמה' 'חיה', ובזה מתאחד הנברא הישראלי בבורא עולם ומשיג נבואה ורוח הקודש, והשי"ת מדבר עמו ממש' וכו'.

ד. זה לשון ה'זוהר חיל' (ח"א טז. מדפי ה'זוהר הקדוש'): 'כי יש ניצוץ קטן מאוד מצמצם עצמו כביכול, והוא מדריגה האחרונה שבבורא עולם, וזה הניצוץ מתלבש עם הניצוץ מובחר הנשמה שהוא מדריגת יחידה שבנשמה, נשמה

אדרבה דווקא משום כך עבודתנו רצויה במאד מאד, שהרי השרפים ממלמלים אלו לאלו 'איה מקום כבודו להעריצו' אחרי שרואים את הדר כבוד הכסא והאש המלהטת סיבובו ובזה אין חידוש להמליכו ולייחדו שהוא יחיד ומיוחד, אבל דווקא במקום של 'בגו חשוכא', שעיני השכל מורים שאין שם כח אלוהי, והאדם מברר כי השי"ת נמצא בחושך ענן וערפל הלז, אז דייקא מוכח שה' מלך גדול כל כך ואימתו מוטלת גם במקום הנמוך הלז אף שאינו נראה בראיה ברורה ונהירה. ולכן כשנקרה לפני אדם דבר תענוג ובמקום לשקוע בתענוג הגשמי הלז, הוא מתרומם ואומר: 'אם רצוני להשיג תענוג, למה לי ליהנות מן התענוג הגשמי שבי'ש' שהיא הנאה רגעית וחולפת, מוטב לי שאתדבק בנקודת ה'אין' החבויה בתוך ה'יש' להתעדן מנעם ה' שהוא דבר נצחי וקיים לעד', אזי הוא עושה רצונו של מקום להעלות נחת רוח מן ה'יש' שגם בתוכה נסתר כבוד ה', ומייחד שמו של הקב"ה באפלת וחשכת התחתונים, וכפי מה שהחושך גדול יותר ומוצאים שם את נקודת ה'אין' כך מתגדל ומתקדש שמיא רבא.

אם כן נמצא ברור, שמושג זה של העלאת נקודת ה'אין', הוא דבר הקיים רק בעולם הזה שהוא לשון העלם (ראה ספר הבהיר, עבודת הקודש ח"א פרק כא, שער מאמרי רז"ל סנהדרין צ., של"ה הקדוש מס' שבועות תורה אור אות ג) שעומד למראה עינים רק ההעלם וההסתר וכל תענוגי עוה"ז, ולוקחים את התענוג הלזה ומוסרים אותו לגבוה, ודבר זה לא ימצא בשמים ממעל, לפי ששם הכל הוא 'אין' ואין כלל משיכה לדבר אחר, כי מי פתי אשר יראה כבוד הדר המלכות, ולא ירוץ כמו איל להתבטל לפני המלך. וביותר תוקף אמורים הדברים לדורנו דור עני שהעולם כיום כולו רודף ורדוף להשיג תענוגים, ולדאבון לב פשתה מספחת זו גם בבתי היראים, שדווקא ביטול תענוג ה'יש' מפני ה'אין' שבו גורם להשי"ת להתעלס באהבים מאיתנו.

נמצאנו למדים, כי התענוג הגדול ביותר העולה להשי"ת, הוא דווקא הבא משורש ה'יש' בשפלות הגדולה שהיצר מושך לרע, שנהפך ל'אין' על ידי התדבקות בתענוג האלוהי שבו. וכדברים הברורים שכותב ה'מאור עינים' (פרשת בראשית): 'כי עיקר הזריזות והחשק בעבודה, בא מצד

היצר הרע שנמתק וקטיגור נעשה סניגור, שזה מה שכתוב (דברים ו ה) 'ואהבת את וגו' בכל לבבך' - בשני יצריך וכו' (ברכות נד.). וכמו שאמר הכתוב (שיר השירים ב ו) 'שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני', שעיקר התשוקה והחשק לעבודה, נעשה מהמתקת היצר הרע, שאין לך תענוג שיש לבורא גדול מזה, שדבר המונע מתהפך לטוב, ומה גם שהוא בעולם המעשה וגשמי המעכבין גם כן ובגוף חומרי, ומכל מקום עובד ה', על כן יש תענוג גדול להבורא ברוך הוא מזה".

מתגבר בתוכו אהבה זו, עד שכל האהבת העולם הזה ותאוות הלב מתבטלין באמיתות לבבו, ולא ברוע לבב כסוג הראשון [-שמביא הרה"ק זי"ע קודם לכן] שאוי לו מיצרו, רק שגם תאוות לבו חושק ומשתוקק וחפץ לקיים מצות בוראו. הנה קיים בזה מצות עשה הגדולה של אהבה כמבואר בדברי הרמב"ם ז"ל (הל' יסודי התורה פ"ב ה"א) ועל כן ודאי כאילו עשה מצוה יחשב כי עשה וקיים מצות אהבה.

ואצל סוג הזה, הנה התורה הוא משיבת נפשו ממש כי גם תאוות נפשו מסכימים עם שכלו הזך לאהוב את ה' במצותיו לעשות רצונו ושלא לעבור על רצונו ונפשו מלא שמחה ונחת כשזוכה לעשות רצון קונו באהבה, וזה אומרו (תהלים יט ח) 'תורת ה'", כלומר, שני סוגים יש במקיימי תורת ה', ואך 'תמימה' זה הוא דרך התמים והמובחר שבהם, הוא ה'משיבה נפש' שישוב נפשו ויומתק למו מרירות המים המה התאוות

ה. וראה גם ב'סידורו של שבת' (ח"א שורש ב ענף ב עלה יא): 'ועל דרגא זו רמזו רבותינו ז"ל (קידושין לט): 'ישב אדם ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כאילו עשה מצוה'. כי זה אשר עושה אתערותא בלבו לאהבה כזו שיהיה כבוד שמים נחמד בעיניו מכל מחמדי עולם, הוא בעצמו המצות עשה של אהבה, ועליו אמר הכתוב (דברים ו ה) 'ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך' - בשני יצרך ביצר הרע וביצר הטוב (ברכות נד.), כי באדם הזה נתהפך כל תאוותיו וחמדת לבו הנמשך משורש היצר הרע כידוע, להתאוות ולחמוד בזה הכח לאלהי עולם ה', ועובד את ה' אף עם בחינת היצר הרע שבקרב. וזה מאמר הקרא (משלי טז ז) 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו', ואמרו רבותינו ז"ל (ב"ר נד א) זה יצר הרע. כי אף היצר הרע שבקרב עושה שלום אתו ומסייעו ומחזקו לעשות את אשר לבו חפץ גם בכוחו כאמור. וכשמקשר עצמו בחבלי עבודת אהבת המקום ברוך הוא,

שלא להתנזר מאכילה וכיוצא בזה, אלא לעשותם ולבטלם ל'אין'

טרם נכלה נדגיש ונאמר, כי אין בכוונתנו לומר שהדרך להידבק בשורש ה'אין' בביטול ה'יש' הוא לבטלו על ידי התנזרות מכל גשמי, כגון: שיטבל כל מאכליו במלח, או שלא יאכל שום דבר הערב לחיכו, ויצער עצמו בהתבדלות מכל אוכל אשר יאכל וכיוצא בזה, ואף שבדורות הראשונים נהגו כך מבקשי ה', המפורסמות אין צריכים ראה כי אחד מן היסודות האיתנים שיצקו בתורת החסידות היה להכחיש את דרך העבודה הזאת, בטענה ניצחת שבכוונתו להעלות את הגשמיות גם בעת העסק בו, על ידי הגשה במחשבה תחילה שתענוג זה אינו כלל 'יש' אלא 'אין' שהצטמצם בדמות של 'יש', ולדבקו בעצם לשורשו העליון. ואדרבה הורו

בלבד שגזירת הדינים שהם כנגד תאוות הרעים בטלים ממנו, אלא אף מתהפך לו כל הדינים לטובה ולברכה, והקב"ה עושה לו ניסים ונפלאות אף עם בחינת הדינים לעשות נקמה באויביו ולהרוג את שונאיו ולהכרית כל הקמים עליו שהוא הכל בכח הדין, נתהפך אצלו לטובה מול זה שהוא מהפך תאוותיו שהוא שורש הרע לטובה, והמשכיל יבין שממש הוא מדה נגד מדה'.

ו. מעתה מבורר בטוב טעם מדוע האוכל ללא ברכה נחשב כאילו גזל לאביו שבשמים (ברכות לה:), שעמדו על כך, מה שייך גזלה באכילה גשמית כלפי השי"ת שאינו גוף ואינו צריך לאוכל. כי אין הגזלה גזלת ה'יש' הנראה לפנינו, אלא גזלת ה'אין' שבתוך המאכל שהוא עצמיות

המכונים על שם המים כאשר נזכיר (בשורש החמישי), הכל יתהפך אצלו לטוב ולנועם ה' להתאוות ולחפוף שיבא לידו כזאת, כי סמוך לבו בה' ולא יירא שיעבירונו תאות לבו מעבודת ה' עד אשר יראה בצריו, שגם הצר הצורך עליו הוא היצר הרע, יסכים עמו לרצונו. וכמאמר רבי עקיבא (ברכות סא:) כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה 'בכל נפשך' (דברים ו ה) - אפילו נוטל נשמתך אמרתי מתי יבא לידי וכו". והנה מלך עולמים ברוך הוא וברוך שמו הרואה ללבב ומשלם גמול לאדם מדה כנגד מדה, משלם לאיש הזה כמידתו הטובה. וכמו שהוא עושה מהיפוך אל היפוך לבטל תאוותו ואהבתו ולחדש בקרבו מתאוה זו תאוה ואהבה אחרת כולו לטובה, כך עושה לו הקב"ה שלא זו

לנו כי זוהי הדרך המובחרת יותר, שאילו בדרך ראשונה מתעסקים עם ה'יש' כיצד לבטלו ולסור ממנו, ולכן כשם שאפשר לעלות הגשם לגבוה, כמו כן יכולים גם למעוד וליפול עמוק מאד, שהגוף ידרוש את שלו ולא יהין להיות פרוש מכל הבלי עולם וחלילה עוד ימשכנו חזק יותר ברשתו, ואילו בדרך החיים של ה'בעל שם טוב הקדוש' ז"ע והשותים מבארו, הגוף אינו נלחם כל כך נגד רצון האדם להעלותו לגבוה, כיון שאיננו עוסקים נגדו להמעית את הנאותיו מחלק ה'יש', אלא רק בחלק ה'איין' שבתוך ה'יש', ובהערמה זו יכולים להביא נחת רוח גדולה של הפיכת ה'יש' לאיין.

ענין זה שטוב יותר לעבוד את השי"ת בשמחה ובלי סיגופים ועצבות, מבואר בהרבה מקומות בתורת ה'בעל שם טוב' ז"ע, ועיין בספר הקדוש 'דברי שלום' (דרוש לחנוכה) וזה לשונו: 'וזה אשר האירו לנו רוח אפינו קודש הקדשים רבן של כל בני הגולה רבי ישראל בעל שם טוב נשמתו עדן ותלמידיו הקדושים, כי עד ימיו היה עיקר העבודות בסיגופים ותעניתים ובשבירת החומר והרע, אבל הוא דרך קשה מאוד, ובעוונותינו הרבים נתגברה החולשה מאוד בעולם, גם הוא דרך מסוכן מאוד, ויכול לירש תרתי גיהנם, ובפרט כעת בהתגברות הקליפות והבן. גם הוא דרך ליחידי סגולה אבל אינו שוה לכל נפש, והרבה נשתקעו בהרע חס ושלום, מחמת שלא רצו לקבל עליהם קושי העבודה, על כן ריחם השי"ת על כלל ישראל, ועיר וקדיש משמיא נחית אור ישראל וקדושו, וללהב יצא להלהיב

אלוקות ממש, ולכן האוכל מבלי לברר את חלק ה' שבמאכל, נחשב לו כאילו מעל וגזל את חלק ה'איין' שהיה שם, ופשוט.

ז. וכך מובא ב'בעל שם טוב' (פרשת משפטים): 'שאלו ל'בעל שם טוב', מהו עיקר העבודה, הלא אנו יודעים ואבותינו סיפרו לנו שבימים קדמונים היו אנשי מעשה מתענים משבת לשבת ואתם בטלתם את הדבר הזה, שאמרתם שכל אדם שהוא מתענה עתיד ליתן את הדין, שנקרא חוטא, שמענה את נפשו (עיין תענית יא), על כן הגידו נא לנו מהו עיקר העבודה. והשיב להם ה'בעל שם טוב', דעתי בזה, שיראה אדם להמשיך על עצמו שלושה דברים הללו: היינו, אהבת השי"ת, ואהבת ישראל, ואהבת התורה, ואין צריך לעשות סיגופים'. וכוונתו 'אהבת השי"ת' שידע שישתוקק אל ה' מתוך הגשמי גם כן, וכדברנו.

זוהי הדרך המובחרת לעובדי ה' ובפרט לפרחי הכהונה העולים במעלות הסולם, שלא לקלקל את המאכל או להסתגף במיעוט שינה וכל כיוצא בזה, וכמו שהזהיר ה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע (צוואת הריב"ש אות צו) 'כאשר גופו חולה, גם הנשמה נחלשת ואינו יכול להתפלל כראוי אף על פי שהוא נקי מעבירות, לכך צריך לאדם לשמור בריאות גופו מאוד'. אלא זאת עשו וחיו, להתבונן רגע קט קודם עשיית התענוג, שרצוני אינו להידבק בחלק הגשמי שבדבר, אלא בנקודת ה'אין' שיש בתוכו, ובדרך משל כשהולך לנוח על משכבו לא יאמר שעושה כן לענג גופו, אלא ידרוש לנפשו שטעם השינה הוא כדי שגופו יהא חזק ובריא לעבודת ה', ובעת השינה נשמתו עולה למעלה למסור דין וחשבון ליצרה

שאין כן בבחינה שניה על ידי מחשבה טובה, מזכה ומלמד זכות על בני עולם' וכו'. ובהמשך הדברים: 'כשהוא במדרגה זו לעסוק בתורה ובתפילה וצום ושק ובכי, ואחר כך כשיוצא לאוויר העולם ורואה בני אדם שאין נוהגין כך, מעורר דין עליהם, מה שאין כן וכו', שיוכל להיות מעורב עם הבריות ולייחד ייחודים בסיפורי דברים עמהם ושאר עסקים, שיודע 'בכל דרכיך דעה' (משלי ג ז), לא לבד בעסקו בתורה ובתפילה, אם כן יוכל להיות שגם בני עולם, גם בעוסקים בחיי שעה אינם מניחין חיי עולם, להיות מחשבתם דבוקה בו יתברך שמו כמוהו, ויוכל לדונם לכף זכות על דרך זה גם כן, מה שאין כן כשהוא אינו במדרגה הזאת, אינו יכול לדון העולם לכף זכות על מדריגה שהוא איננו בו'.

לבות ישראל לאביהם שבשמים וזקוקין דנורא ובעורין דאשא נפקו מפומיה, וכל גיצוץ מתחלק לכמה טעמים, עד שתלמידיו ותלמידי תלמידיו יצאו למאות ולאלפים, חיברו חיבורים עד אין שיעור בכמה אופנים שונים ודרכים מתוקים בעבודת השי"ת ובאהבה ויראה, וכולם ממקום קדוש יהלכון ממקור ישראל, אשר בקל לאיש הישראלי הרוצה לגשת אל העבודה להתגבר בעבודת האל וממילא הרע נופל'.

וראה עוד 'בתולדות יעקב יוסף' (פרשת חיי שרה): 'שמעתי מהרבני הוותיק מורנו הרב רבי נחמן הארידנקר, שחלם לו בארץ ישראל כי יש רפואות המרפאים על ידי משקה מר, ויותר טוב הרופא על ידי משקה מתוק. והנמשל, זה שעל ידי סיגופים נעשה מר ואכזרי לחייב העולם, מה

ולקבל עוד יום במתנה מאת הבורא, 'ומי שנוהג כן עובד את ה' תמיד'
(שו"ע או"ח סי' רלא).

אבות העולם מבררים את מציאות ה'אין' שבתוך ה'יש'

וכאשר אמרנו, כן ראינו בדברי מהר"ל (גור אריה בראשית מו כט), שהוא מפרש בדרך זו את מאמר רבותינו (רש"י שם ד"ה ויבך) שבעת שיעקב אבינו ויוסף הצדיק נפגשו אחר כ"ב שנים, עמד יעקב אבינו וקיבל על עצמו עול מלכות שמים וקרא קריאת שמע. ורבים תמהים על זה (ראה שפתי חכמים שם ועוד), מה ראה יעקב אבינו לקרוא קריאת שמע דווקא אז, וכלום לא היה יכול לקרוא קריאת שמע קודם לכן או אחר כך בתוך זמנו. ומפרש המהר"ל, כי קריאת שמע זו לא היתה קריאה של חובה, ובאה רק מחמת שכשראה יעקב אבינו כי לבו כמו נטרף עליו מרוב אהבתו לבנו יוסף שהוא עצם מעצמיו ויורשו הרוחני בדרגה ובמעלה, הלך ולקח את כל האהבה הטבעית הזאת - אהבת אב לבן, ומסרה להשי"ת בייחוד שמו בכל לב ובכל נפש, ולכן דווקא שעה זו היא היתה השעה הנכספת והראויה מכל להביא אהבה להשי"ת באופן הגדול ביותר ששייך". כי כמו שנתייחד כאן, עיקר הנחת רוח של השי"ת הוא בראותו כיצד לוקחים את ההנאה והתענוג הגשמי שבא מן החומר ומוסרים אותו לגבוה, שעי"ז מקדשים את התענוג הגשמי שיהיה רחוני.

ייחוד מלכות שמים (דברים ו ד) **ואהבתו** (שם פסוק ה). וראוי היה לקרות קריאת שמע כאשר בא אליו יוסף אחר הצער הגדול אשר היה לו בעבורו, ועתה ראה אותו מלך, היה אוהב את הקב"ה אשר עושה לו זה, וקבל מלכותו ואהבתו ויראתו, וזהו נכון למבין'.

ה. וזה לשונו: **'לפי שכאשר בא יעקב וראה את יוסף בנו מלך, בא בלבו אהבתו ויראתו של הקב"ה אין מידותיו הם טובות ושלמות, ומשלם שכר טוב ליראיו. וזהו מדת החסידים אשר יקרה להם טוב מתדבקים אל הקב"ה על הטובות והאמת שעשה עמהם. וזהו קריאת שמע שבו נזכר**

בדרך זו מיישבים הספרים הקדושים (ערבי נחל פרשת בהעלותך דרוש א) גם את דברי חז"ל (סנהדרין פ"י מ"ג) 'דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא'. וכל הרואה עומד ותמה, הכי ניתן לומר על דור דעה שראו כבוד ה' עין בעין, וענן ה' עמד עמם יומם ולילה להנחותם, שלהם - אין להם חלק לעולם הבא, ואילו אנו דור עני שטוב יותר שלא נברא משנברא נזכה להבטחת עולם הבא. אלא הם הדברים אשר נאמרו, כי דייקא מתוך שאותו הדור זכו להרעפת אור ה' באופן הנעלה ביותר של 'פנים בפנים דבר ה' עמכם' (דברים ה ד) ולא היתה להם שום מציאות של חטא כל ימיהם, וחיו יחד עם משה רבנו עליו נאמר 'ותרא אותו כי טוב' (שמות ב א) שהיה מושלם בכל והשפיע עליהם מקרני הודו, לכן נחסר להם העבודת עבודה להילחם עם היצר ולהעלות נחת רוח משפלות התחתונים, ואין רבותא כלל במעשיהם שהילכו בדרך טובים, וכמו שהארץ במתיקות לשון הרה"ק מקאזניץ זי"ע ב'עבודת ישראל' (ראש השנה) לבאר דברי 'האר"י הקדוש' (ספר הליקוטים ירמיה ב) שאותו הדור לא זכו עדיין לייחוד גמור כמו בדור אחר כך וזל"ק 'הנה דע, כי קודם שיצאו ישראל ממצרים, היו בחול זעיר ונוקביה בבחינת אחר באחור, ואחר כך בצאתם ממצרים חזרו פנים באחור. אך בזמן בית המקדש, היו בבחינת פנים בפנים, וכנגד מה שהיו קודם [-בעת שבתם במצרים] אחר באחור, הפיכת פנים באחור היה נקרא גאולה ועילוי. ואמנם כשהם פנים באחור, אין הולדה. וזה שאומר הזעיר אנפין לנוקבא 'לכתך אחרי במדבר', פניך כנגד אחורי, זה גרם ש'ארץ לא זרועה', שהנוקבא לא זרועה, כי אין זיווג להזרעה והולדה, כי אם

ט. ראה בפרקי דרבי אליעזר (פרק מא):
 'רבי פינחס אומר, כל אותו הדור ששמעו קולו של הקב"ה בהר סיני, זכו להיות כמלאכי השרת, לא ראו טיפת קרי בימיהם' וכו'.

י. וכמו שכתבו הרבה מן הספרים, שזה היה חטאם של ישראל בחטא המרגלים, שמאסו בארץ חמדה מחמת שלא רצו להיכנס לארץ ישראל ולעבוד את ה' מתוך הגשמיות, וחפצו להישאר במדבר מוקפים בעמוד אש וענן ולשבוע מאכילת מן ושתיית מי באר, וזה היה רע להשי"ת שרצונו שיבררו דווקא את ה'איך' מתוך ה'יש', ולא

בהיותם פנים בפנים', וביאר הרה"ק ז"ל את הטעם: 'כי בזמן דור המדבר אשר ראו ימין ה' רוממה עושה חיל וגדולותיו וגבורותיו, בוודאי אין תימה אשר עבדוהו באמת ובלב שלם, מאחר שהיה יורד עליהם אש מן השמים יראת ה' ואהבתו על ידי ראותם נפלאותיו בעליל, לכן הגם שהיתה עבודתם בשלימות וביתר שאת, לא היתה חשובה כל כך, כי החוש נותן למי שרואה גדולת ה' ומלכותו כמותם שיקבל עליו עול העבודה מפני אדון האדונים לכן נקרא היחוד 'פנים באחור' וכתב 'לכתך אחרי'. ומה שכתוב 'זכרתי לך חסד נעוררך אהבת כלולתיך', היינו כמו שאמרו במדרש (מכילתא פרשת בשלח מס' דויהי ג) שהלכו ששים ריבוא למדבר עם נשים וטף על אמונתם ולא שאלו מי יתן לחם ומים וכל הצטרכות לריבוי עם כזה ועוברות ומניקות וטפם. ואף על פי כן אחר כך במדבר אחרי ראותם הנפלאות נקרא יחוד פנים באחור. אבל אחר כך בדורות אחרונים וכל מה שכבוד ה' הסתיר דבר יותר ואין נראה אומץ ידו ונפלאותיו, ואף על פי כן מתחזקת כנסת ישראל ומתדבקת ביוצרה ומקבלת עול מלכותו ולא תפנה אל רהבים ושטי כזב, בפרט בחורבן ומצור ומצוק יוכל להיות כי עבודתם נקרא בשם יחוד פנים בפנים'. ובזאת מובן, מדוע 'אין להם חלק לעולם הבא', כי מקום הלז נצפן דווקא לאותם שלא הבו להתענג מהבלי העולם הזה והעלו אותה לגבוהא, ולא 'ולא לאותן שכל סביבם ומציאותם כולו אפוף באור ה'

ה' ושכר רב, ולכן כשרואים כיצד שוחטים את היצר ו'מלא כבוד ה' את כל הארץ', אזי מתעוררים לבכות על שיחסרו מעתה את השכר המגיע דווקא על ידי הניצחון עליו. ולכן מכנה הכתוב (קהלת יב א) את ימות המשיח כ'מים שאין בהם חפץ' (שבת קנא:), 'לפי שלא יהיה בהם חפץ ותאוה לדבר רע והלב יתאוה תמיד אל הדברים הטובים והישרים כפי השכל' (לשון האברבנאל בספרו 'משמיע ישועה מבשר

שיתענגו ויעבדוהו ב'אין' בתוך ה'אין'.

יא. נאה להוסיף על כן מדברי המהרש"א (חידושי אגדות סוכה נב. ד"ה האיר) המפרש, שזהו הטעם מדוע הצדיקים בוכים לעתיד לבוא בזמן שהקב"ה שוחטו ליצר הרע, ואינם שמחים על שהיצר מקבל שכרו כפי פעלו, כי על ידי ניצוח היצר הרע העומד להשטין ולהסיר את האדם מדרך הישר מקבלים שמחה בעבודת

ורואים הכל עין בעין כדור המדבר, שיש חיסרון מה בעבודתם שהם אינם כופים את תענוג ה'יש' להפכו ל'אין'.

בחינת 'אהבה רבה' ובחינת 'אהבה עולם'

מדרן בעל התניא ז"ע ב'ליקוטי אמרים' (פרק מג) שלו, קושר אף הוא כתרים על יסוד זה – בתוספת עמקות, שכשם שישנם ב' דרכים ביראת ה', דרך של 'יראה תתאה' ונתיב הליכה של 'יראה עילאה', כן גם ב'מדת האהבה' יש ב' אהבות והם המכונים: 'אהבה רבה' - שהיא עילאית

מעשיו הגדולים והעצומים לכן אין השכר בטל ממנו כמבואר במשל הנ"ל, מה שאין כן אנשי דורו אשר ביטול הבחירה מהם, לא מצד עצמם היה, רק מצד היותם דבוקים ומושפעים ממשה רבינו ע"ה לכן בטל מהם השכר.

ולטעם זה אין בכל הדורות צדיק במדרגת משה רבינו ע"ה, דאם כן יתבטל הבחירה, רק בזמן משה רבינו ע"ה היה מוכרח שיגיע הוא למדרגה זו מצד שהיה צורך העולם אז לקבל התורה ולעשות המופתים ההמה שעשה כדי שיתקע האמונה בלב ישראל שכל המעשים האלה בלתי אפשר היה להיעשות רק על ידי צדיק כמשה, ולזה אמרו במדרש (שמור"ד ג א) שאמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה: אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם. ולכן הוכרח שיהיה משה רבינו ע"ה במדרגה זו אשר בחק אנושית.

טוב השני נבואה ג) וממילא כאילו אין בימים אלו שום נחת רוח להשי"ת מבריותיו. ובלשונו של הרמח"ל (דעת תבונות גילוי יחוד ה' סוד הבריה) הטביעו כן: 'זזה פשוט, כי כאשר יטהר האדם מיצר הרע, הנה אין עבודתו אלא בכח מוכרח, ואין השבח מגיע אליו כלל'.

יב. ואלו דברי ה'ערבי נחל' בשפתו אשר דבר: 'ובזה יראה לי כוונת מאן דאמר (סנהדרין קי): 'דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא', שלכאורה הוא דבר זר לומר ככה על דור דעה כמותם אשר נאמר בהם (פרקי דרבי אליעזר פרק מא) שלא שלטה בהם רמה ותולעה, ולא ראו קרי מימיהם, היתכן שלא יהיה לאלו חלק לעולם הבא. אלא הכונה שבטל מהם שכר ועונש, בהיות שלא היה בהם בחירה והמה כמלאכים. ובשלמא משה רבינו ע"ה אשר ביטול הבחירה ממנו היה מצד

יותר, ו'אהבת עולם' - שהיא כעין 'אהבה תתתא'. ה'אהבה רבה' היא האהבה שהשי"ת נותן בפנימיות הלב, עד שהשלהבת עולה מאליה, שבוער בלב האדם גדלות ה' ורוממותו כאש להבת שלהבת. ולמעלה זו זוכים רק מי שהוא שלם ביראה (ראה זוהר הקדוש ח"ב רטז).³ ולעומת זאת יש את ה'אהבת עולם' שהיא האהבה הנוצרת מלתתא - מצד הברואים, שכשמתעורר בלב איש ישראל אהבה ותשוקה לדבר גשמי, וכל שכן אם בוערת בו אש התאוה לאיסור חלילה, והוא משהה עצמו ודורש לנפשו לאמר: 'מה לי לבקש תענוגות של דבר הנפסד ונגמר שהיום כאן ומחר בקבר, הרי בכוחי לקחת את אותה אהבה מדומה, ולהשתמש בה ל'ה' אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך' שהיא אהבה נצחית שאינה פוסקת בין ישראל לאביהם שבשמים'. שנמצא שהתלבש באהבה אל ה' שבאה אליו דווקא ממקום שאינו טהור, ומחשבה זו היא גדולה עד מאד, שהרי מרומם ומגלה בה את נקודת ה'אין' הנמצאת ב'יש' הגשמי דווקא מתוך ה'אהבת עולם' במדור השפל שלנו. ואותיות מחכימות - צפונות דבריו הקדושים של הרב בעל התניא זי"ע דברים ככתבם: 'והנה באהבה יש גם כן שתי מדרגות: 'אהבה רבה' ו'אהבת עולם'. 'אהבה רבה' היא אהבה בתענוגים (ע"פ שיר השירים ז ז) והיא שלהבת העולה מאליה ובאה מלמעלה בבחינת מתנה למי שהוא שלם ביראה וכו"י. אך 'אהבת עולם' היא הבאה מהתבונה ודעת בגדולת ה' אין סוף ברוך הוא הממלא כל עלמין

'אשה יראת ה' (משלי ל לא), ובחינת אהבה הוא בחינת דכר, ודרכו של איש לחזור אחר אשה (קידושין ב:) עד כאן דבריו, ודברי פי חכם חן'.

יד. זה לשון ה'זוהר הקדוש' (ח"א יא):
'אמר רבי אלעזר, 'אהבה רבה' היינו אהבה שלימתא בשלימו דתרין סטרין'. וראה עוד בהמשך הדברים למעלה.

יג. ראה 'אורח לחיים' (פרשת עקב):
'ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו' (דברים י יב), וכתבתי כמה פעמים בשם הרב הגדול בוצינא קדישא מורנו הרב רבי דוב בער זללה"ה שהאדם אינו צריך לראות רק שיהיה לו מדת יראה בשלימות, וממילא בא לו מדת אהבה, כי מדת יראה נקרא

וסובב כל עלמין וכולא קמיה כלא ממש חשיב, וכביטול דבור אחד בנפש המשכלת בעודו במחשבתה או בחמדת הלב כנ"ל, אשר על ידי התבוננות זו, ממילא תתפשט מדת האהבה שבנפש מלבושיה, דהיינו שלא תתלבש בשום דבר הנאה ותענוג גשמי או רוחני לאהבה אותו, ולא לחפזן כלל שום דבר בעולם בלתי ה' לבדו מקור החיים של כל התענוגים, שכולם בטילים במציאות וכלא ממש קמיה חשיבי, ואין ערוך ודמיון כלל ביניהם חס ושלום, כמו שאין ערוך לאין ואפס המוחלט לגבי חיים נצחיים, וכמו שכתוב (תהלים עג כה) 'מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי ולבבי צור לבבי וגו'. וגם מי שאין מדת אהבה שבנפשו מלובשת כלל בשום תענוג גשמי או רוחני, יכול להלהיב נפשו כרשפי אש ושלחבת עזה ולהב העולה השמימה על ידי התבוננות הנ"ל.

ולהרחבת הדעת באמריו הקדושים כי נעמו, נמשיל זאת במשל למה הדבר דומה. לב יודע מרת נפשו, שהוא מצד עצמו, מוכן לכל חטא ועוון (לשון השפת אמת פרשת וזאת שנת תרל"א), אולם אף על פי כן פשוט לכל, שאם יגיעו אל אדם בשלהי תפלת נעילה של יום הקדוש אחר שעינה את נפשו קרוב למעת לעת, וילחשו באוזנו כי מחוץ לכותלי בית המדרש יש עבורו מאכל שהוא תאב לו כבר זמן רב שיעמוד לרשותו עד הזמן ש'השמש יבוא ויפנה'. ודאי ואין צריך לומר שהאיש המסית הזה, יגורש מבית המדרש בבושת פנים ובתוכחה של ממש, ולא יעלה על הדעת להתענג מדבר חולף ועובר תחת תענוג של 'יחביאנו צל ידו תחת כנפי השכינה'.

זהכל לפי שביום הזה מגיע נשמת כל אחד להארת עולם הבא (זוהר הקדוש ח"ב קטז). שאין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה (ברכות יז.), ולכן גם אם לא היתה התורה אוסרת כלל את האכילה, והיו באים אל האדם בעיצומו של יום ומציעים לו לאכול ולשתות הרי שלא היה שות לבו לזאת, כי הדביקות והרוממות שהוא חש בנפשו שהוא מדובק בא-ל חי, מחפה על כל אהבה והתענוג האחר ומרוב התקשרותו ב'אין' נבזה בעיניו נמאס כל ה'יש'. וכמו שהגיד הרבי רבי

בונם זי"ע (קול מבשר ח"ג מנחם אב אות א): 'אילו היה בכוחי, הייתי מבטל כל התעניות, מלבד יום הכיפורים ותשעה באב. כי ביום כיפור מי צריך לאכול, ובתשעה באב מי יכול לאכול'. כי ביום הזה באין כולם לאהבה גדולה לה' עד שכל הגשם אינו תופס ענין כלל.

הרי למדנו, שכשאדם מקושר לאהבה גדולה של יום כיפורי, ממילא בטלים ממנו כל אהבות ה'יש' שמציע העולם הזה, והכל נמס כהמס דונג מפני אש, אש ההתלהבות הבוער בלב האדם^{טז}. וזאת עבודתנו האמיתית, לעשות את כל ימות השנה ל'יום כיפור קטן', שכשהיצר וחילויתו באים ומציעים איזה אהבה שאינו קדוש, או אפילו תענוג שאינו נצרך לעבודת ה', יאמר לו ה'לשוטה אחשב שאחליף שק מלא דינרי זהב בעד עפר ואפר, והרי בכוחי לדבוק ישר בתענוג האמיתי של 'להתענג על ה'". ואז גם אם נקרה לפניו שאוכל ומתענג מהנאה גשמית^{טז}, מכל מקום

טז. וכיסוד שכבר נתבאר ב'מעיינא דמלכא' (גיליון ד), דזה הטעם שה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע ותלמידיו לא הרבו לדבר מעניני תיקון המידות, וכל עיסוקיהם על פי רוב הוא רק לגנות את הגאווה ולשבח הענוה. כי ענוה במשנתם הוא ביטול העצמי לגמרי אל השי"ת, ומי שזוכה לזה, הרי ממילא בוערת בו אש האהבה אל ה' ומתבטלים ממנו ממילא כל התאוות והחשקים שאינם טובים.

יז. ואין בכך שום איסור, ואדרבה כפי שהרחבנו לעיל, בדרך החסידות זוהי העבודה הרצויה, לאכול הגשמי ולזכור מהיכן שורשה, עיין שם.

טז. האהבה ביום כיפור היא אהבה גדולה מאד כמו שכתב ב'באר מים חיים' (פרשת נשא): 'יש בחינה גדולה למעלה מכולם שכביכול כביכול הקב"ה מגביה שורש נשמותינו עד למעלה מראשו מרוב האהבה והחיבה. וזה נקרא בכתוב (ישעיה מט א) 'ישראל אשר בכך אתפאר', כלומר, שהקב"ה מתעטר בנו ועושה אותנו עטרה לראשו מרוב האהבה והחיבה. ואל זה רמז הכתוב (ויקרא טז ו) 'כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' לפני ה' תטהרו', כי ביום הכפורים מגיעים שורש נשמות ישראל לבחינה זו שמגביהם כביכול למעלה מראשו ואז נקרא 'לפני ה' - לפני ממש כביכול, ואז ודאי 'תטהרו' מאחר שנתעורר אהבה וחיבה כזו ודאי 'יכפר עליכם'.

כיון שאכילתו היא לשם שמים ברצון הנכון לברר את ניצוץ ה'אין' המחיהו, הרי שפעל ענין נורא של 'אהבת עולם' לאחד שמיא וארעא. וכפי מה שעולה לעילא ה'אהבת עולם' פעם אחר פעם, מתקיים המשך הפסוק (תהלים לז ד) 'והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך', שהשי"ת נותן לאדם 'אהבה רבה' מידו הרחבה והמלאה, והוא ירגיש קרבת אלהים כי טובי".

על פי זה יתכן לפרש את מה שנחלקו חכמינו המצויים בד' אמות של הלכה, כיצד ראוי לפתוח את הברכה השניה של ברכות קריאת שמע, האם ב'אהבה רבה' או שמא ב'אהבת עולם' (ראה ברכות יא: שו"ע או"ח סי' ס"א), וחכך 'האר"י הקדוש' (פרי עץ חיים שער קריאת שמע פ"ב) לפתוח בימות החול 'אהבת עולם' ובשבת קודש ב'אהבה רבה'. ולדברנו אתי שפיר, כי בימות החול עיקר התענוג שיש במרום הוא מה'אהבת עולם' הנגרמת על ידי בני ישראל, שלמרות ריחוקם מהארת ה' הם מחפשים את נקודת ה'אין' שבה ומבקשים להתקשר אליו, לא כן בשבת קודש שהוא 'יומא דנשמתין ולאן יומא דגופא' (זוהר הקדוש ח"ב

בריך הוא יתיר מכולא ואתברך, בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין ורזא דאהבה אתמר] [תרגום: ועל זה הם העשר ניסיונות שבכולם עמד אברהם אבין, לפי שהיה מקושר ומדובק בימינו של הקב"ה שהיא 'אהבה רבה'. ומדוע נקראת כך 'אהבה רבה'. לפי שמי שעומד באותה אהבה הריהו מקושר לעולם העליון, 'אהבת עולם' - זה סוד העולם התחתון, שהתקשרה בו אהבתו, והכל סוד אחד בלי פרוד וכו'. ואהבה זו עולה על כל עבודות העולם, ובזה נכבד שם הקב"ה יותר מהכל ומתברך].

ית. וכל הנאמר הן ב'ליקוטי אמרים' והן בביאורו, שורשם בהיכלא דרשב"י הכותב זאת בפירוש (זוהר הקדוש ח"ג רסג): 'ועל דא אינון עשר נסיוני, וכולהו קאים בהו אברהם, בגין דאתקשר ואתדבק בימינא דקודשא בריך הוא, דאיהי 'אהבה רבה', מאי טעמא איקרי 'אהבה רבה', בגין מאן דקאים בהאי אהבה, אתקשר בעלמא עלאה. 'אהבת עולם' - דא רזא דעלמא תתאה דאתקשר ביה רחימו דיליה, וכולא רזא חדא בלא פרודא, והא אתמר רזא דאהבה רחימו, דא סליק על כל פולחנין דעלמא בהאי אתייקר שמיא דקודשא

רה.) שאז השי"ת מקרב אותנו אליו ומטעימנו מנועם שבת אף ללא עבודה שלנו מלתתא.

נתינת הרצון אל השי"ת, הוא המכונה ספירת הכתר וביאור לזה

רצון זה של 'נכסוף נכספתי לראות בתפארת עוזך', שמהפכים הרצון של ה'יש' שיהיה 'אין', הוא המכונה 'כתר' או 'רצון' בלשונות אחרים המובאים בספרים, שכשם שהכתר בראש המלך היא הוראה שבני המקום מקבלים מלכותו של המלך, כן גם הרצון והתשוקה של רצונו לראות מלכנו, מעלה עטרה לראש מלכו של עולם. וכשרואה השי"ת שמתקיימת בקשת 'קבלו מלכותי' (מכילתא פרשת יתרו מס' דבחודש ו), שתאבים לדבק אליו דווקא ולא להנאת המדומה של ה'אין' ומניחים כתר מלכות בראשו, אזי הוא יתברך גם כן מתנהג אלינו בגינוני מלכות של 'הבאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך' (שיר השירים א ד), כמלך הנותן בעין יפה לאוהביו ולשומרי מצוותיו.

ביום כיפור מגיעים להבנה כי התאוות והנפילות היו להוציא את התענוג מהם ולהעלותם לגבוה

ביון שהזכרנו את האהבה רבה שיש לכל איש ישראל ביום הקדוש, שכוחה רב לסלק את כל התאוות, ונתבאר שזה עבודתנו להמשיך ולעשות יום כיפור כולי שעתא, נכנס מעט לפני ולפנים בענין זה כאשר נוכל שאת.

מסדרי התפלה תקנו להתוודות בתפילות היום הקדוש ולומר בו את סדר וידינו של רב המנונא: 'אלהי, עד שלא נוצרתי איני כדאי ועכשיו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי וכו', יהי רצון מלפניך ה' אלהי שלא אחטא עוד' וכו' (ברכות זי). והקושיא כמו עולה מעליה, כיצד אנו המכירים את אורחות חיינו והליכותינו שאיננו מתגברים תמיד על הסתת היצר, עומדים ומבקשים 'יהי רצון שלא אחטא עוד', כשגלוי וידוע לפנינו שאנו לא קיימים בדרגה זו וכשבא לידינו ניסיון אז פעמים רבות אינני עומדים

בו חלילה, ואיך לא נבוש לדבר לפני ה' היודע צפונות 'אחד בפה ואחד בלב', לגשת בביטוי שפתים כיאות 'ובלבו רחק ממנו'יט.

אלא שרצו חכמים ללמדנו, שכמו שביום הקדוש אין לאדם חפץ כי אם ליראה את ה' ולדבקה בו, כן הוא הדבר בכל זמן ועידן, שפנימיות איש ישראל נכספת לקונה באהבה רבה, ועליו רק לצרור זאת בסדינו שכשיבוא איסור לידו, תעלה לפניו משאלתו 'שלא אחטא עוד' להתגבר על היצר ותחבולותיו, מתוך ידיעה ברורה כי בתוככי לבו עדיין יום כיפור גם בלילי טבת הארוכים.

אך ניתן לומר יותר מזה על פי כל הנאמר עד הנה, שאומרים לו לאדם: 'דע, שאף אתה עומד כעת ביום הכיפורים צח ולבן נקי ובר לבב, אל תתמה על זה שהיצר איננו נותן לך מנוח ומבקש להסיתך מדרך הישר וגם ביום הקדוש כשכולם מתפללים נוכח פני ה' היצר מציע את שלו, כי כל זה נעשה בכונה תחילה מאת ה', לגלות ולנסוך כח לכל עובד ה', שיאמר לנפשו כשם שעתה הניסיון אינו תופס אצלי מקום כלל מחמת שה'אין' של קדושת היום גוברת על ה'יש' הנ'ל, וממילא ברור להאדם שאין המחשבה או הנסיון הלז בא מגודל רעתו, כן גם בכל ימות השנה כשמזדמן איזה ניסיון זכור תזכור כי מאת השי"ת בא לו הנסיון להגדיל פנימיות נפשו הבווער כולו ב'אין' לבטל לגמרי את ה'יש', ובזה יתרגל עצמו עוד ועוד עד שהרגל נעשה טבע ובניקל ידבק בהנאה של ה'אין' שהוא נצחי ואמיתי, מאשר בתענוג ה'יש', ויהיה זה כל כך פשוט אצלו עד שלא יחמוד תענוגי ה'אין' כלל נגד התענוג הכי גדול של 'להתענג על ה'". בכך מתפרשת הבקשה 'שלא אחטא עוד' לא כפירושו הפשוט שלא יבוא לאדם ניסיונות, אלא לומר שגם כשהחטא עומד לנגד העינים, ועומדים כפסע מלמלא את התאוה, אז דווקא 'לא נחטא' ונשנן לעצמנו את סוד הבריאה, שנתאוה השי"ת שנקח את ה'יש' של התאוה ונקדים לו 'אין', ונעלה לפניו גם את ה'יש' שנהפך להיות 'אין' רוחני,

---

יט. ועיין ב'אגרת התשובה' (פרק יא) להרב בעל התניא זי"ע מה שפירש בזה.

כפי שהיינו ביום הקדוש שלא היה כלל שייכות לחטא מחמת קדושת היום ועינוגו.

ולכן הימים אחר יום הקדוש אין בהם חטא (תנ"י פרשת אמור ל) וחג הסוכות הוא כולו חג של אהבה גלויה בין בני ישראל לצורם, שהשי"ת מחביאם תחת צל ידו בכנפי השכינה (זוהר הקדוש ח"ג קג:). **כי ההכרה הזאת שהתאוות הכרוכים אל הנשמה אינם טרדה ומכשול על מנת להפיל ולהכשיל, אלא אדרבה אות למקודשי ה' שיש בכוחם לעמוד בתוך התענוג שמציע ה'יש' הגשמי, וליצוק לו תוכן פנימי ותמידי על ידי הפיכת התענוג ל'אין' שהיא אהבה נצחית. וממילא השמחה גואה למעלה ויכולים להיות 'ושמחתם לפני ה' אלהיך' (ויקרא כג מ) ממש, כפי שעומדים ביום הכיפורים במצב של 'לפני ה' תטהרו' (שם טז ל).**

הרשעים בגיהנום מצדיקים עליהם את הדין, שמבינים כל התאוה באה כדי להגביה ולא שיפלו שם

לפי זה יובנו היטב דברי רבי יהושע בן לוי המובאים במסכת עירובין (ט:): 'מאי דכתיב (תהלים פד ז) 'עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה', 'עוברי' - אלו בני אדם שעוברין על רצונו של הקב"ה. 'עמק' - שמעמיקין להם גיהנום. 'הבכא' - שבוכין ומורידין דמעות כ'מעייין' של 'שיתין'. **גם ברכות יעטה מורה' - שמצדיקין עליהם את הדין, ואומרים לפניו: רבונו של עולם, יפה דנת, יפה זכית, יפה חייבת, ויפה תקנת גיהנום לרשעים גן עדן לצדיקים'. שזיכוך הרשעים בגיהנום מביאם להכרה האמיתית, שכל התאוות והמשיכות הגשמיות שהיו להם בימי חלדם, לא באו להכשילם ולהטותם מן הדרך, אלא רצו שיקחו את התענוג הזה ויעשו ממנו רוחני, ולכך הם מצדיקים את הדין ומוזילים עפעפים דמעה ואומרים 'יפה דנת, זכית, וחיבת', שכל זה נתגלגל להם מפני שלא היטיבו להעלות את תאוותם לגבוה, לא כן הצדיקים שהשכילו להבין זאת ששכרם הרבה מאד וראוי להם שירשו גן עדן על שהעלו נחת רוח באופן הנעלה ביותר.**

שורש התענוג על ידי כפיית הרע - בג

יעזור השי"ת שנזכה לעובדו 'בכל לבבך' בשני יצרך, ולהקריב לפניו מנחת עני של אהבה ונדבה ממקומות שפלים, לפאר ולרומם כתרו של מלך מלכי המלכים.

קהל חסידי קאסוב

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בס"ד

השיעור השבועי
הקדמה ללימוד ספרי חסידות
מתקיים באופן כללי מדי שבוע בשבוע

ביום ב' בערב*

בבית מדרשינו
1353-55th Street

בשעה 9:45

עד שעה 10:30
[ואח"כ יתקיים מגן מעריב]

ניתן לשמוע השיעורים בקו קול קאסוב
במס' 718-682-2004 [1-5]

וכן ניתן לשמוע מודעות אדות השיעור
במס' הנ"ל [1-2]

*כדאי לצלצל כל שבוע מקודם לשמוע אם יש

שינוי בזמן מסירת השיעור